

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Resolutiones disputationum de Jndulge[n]tiarum virtute F. Martini Lvther Avgvstiniani Vittenbergensis

Luther, Martin

[Wittenberg], 1518

VD16 L 5787

Con: LVIII. Nec sunt merita Christi & sancto[rum]/ quia h[a]ec se[m]p[er]
sine Papa op[er]antur gr[ati]am hominis i[n]terioris/ & crucem/ morte[m]/
infernu[m]q[ue] exterioris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-32315

annūciabitis, Melius est em̄ omittere sacramentū, q̄ euāgelii
 non nūciare, Et Eccl'ia statuit Missam sine lectione Euāgelij nō
 celebrāda, plus itaq; pondera: Euāgelii q̄ missam deus, quia
 sine euāgelio non uiuit homo in spū, Sine missa autē uiuit, In
 om̄i verbo em̄ qd̄ pcedit de ore dei uiuet homo, ut lati⁹ Ioā:
 vi. dñs ip̄e docet, Deinde missa reficit eos, qui iā sunt in corpe
 Chri, Euāgelii v̄o, gladius spūs, deuorat carnes, diuidit Be
 hemoth, tollit uasa fortis & auget corpus eccl'ie, Missa nulli
 pdest nisi iam uiuo, Euāgelii p̄ius oibus, vnde in primitiua
 Eccl'ia mittebant Euergumeni & catechumeni vsq; post Eu
 uāgelii interesse, & tum foris mittebant ab ijs, qui de corpore
 missi erant, & nūc etiā permittūt iura excōicatos vsq; post Eu
 uāgelii interesse missis, Sicut Ioannes p̄currit Chri, ita euā
 gelii missam, Euāgelium profernit & humiliat, Missa humis
 liatis dat gr̄am, Melius ergo facerent, si missam phiberent
 Q; pulchrū uero demonib⁹ spectaculū id esse putas, Si qñ
 uenias: effusores, ip̄i maxime uenijis indigui (puta Simoniaci
 & in Canones lapsi) dant illis, qui p̄fus non egēt uenijis:

¶ CON: LVI.

Thezauri Eccl'ie/vnde Papa dat indulgētias/ neq;
 satis nominati sunt/ neq; cogniti apud populum
 Christi.

Hæc est mors secūda, quā merui, Ideo postq̄ multa iā diu
 asserui, tā manifesta, ut p̄statio ne non egerent, Nunc rursum
 aliqñ disputa dū est, ideoq; & p̄standū nouissima p̄statis
 one i hac disputatione. Disputo ergo hic, & quero ueritas
 tem, testis lector, testis auditor, testis uel ip̄e hereticę prauitatis
 Inquisitor.

¶ CON: LVII.

Tempales certe nō esse patet/q; non tā facile eos
 pfundūt/ sed tm̄mō colligunt multi Cōcionatoꝝ.

Satis patet experientia.

¶ CON: LVIII.

Nec sunt merita Christi & sanctorū/ quia hæc sēp
 sine Papa opantur gr̄am hominis interioris/ & crue
 cem/mortē/infernūq; exterioris.

Huius Conclusionis materia, p̄inde nimis inhēsit atq; pe-
nitius inf̄edit s̄re oibus doct̄orib⁹, ideo latius & firmi⁹ p̄bāda
mihi erit, faciā p̄ id cū fiducia. De meritis Sanctoꝝ prius

Dicit̄ enī q̄ sancti in hac vita, multa opati fuerūt, vltra des-
bitū, videlicet opa superogationis, quę nondū sūt remiserata,
sed in Thezaurū Eccl̄ie relicta, quibus sit per indulgētiā aliq̄
digna comp̄latio &c. Et sic volūt sanctos, p̄ nobis fati f̄cisse
Contra quę arguo.

Primo, Ergo indulgētię non sunt indulgētię, qđ p̄bo,
quia non sūt gratiē remissiones, sed aliene satisfactio nis ap-
plicationes, & per omnia sicut supra argutū est de Thezaurō
militantis eccl̄ie, scz, q̄ tunc nihil efficitur virtute Claviū, nisi
trāslatio q̄dam opm, nihil autē soluitur, qđ est contra verbum
Christi, Qđ cūq; solueris. Itē, Qđ tūc idem per claves agit,
qđ de facto sit, quia si sunt opera sanctoꝝ in Eccl̄ia isto modo
certe per sp̄m̄ sanctū non permittūt ociosa iacere, sed d̄ facto
succurrent quibus p̄nt.

Secūdo, Nulla sūt opera sanctoꝝ relicta irremunerata,
quia s̄m̄ oēs, deus p̄miat vltra condignū, Et Paul⁹, Non sūt
condignę passiones huius t̄pis ad futurā gloriā &c.

Tercio, Nullus sanctoꝝ in hac vita sufficienter impleuit
mandata dei, ergo nihil prorsus fecerūt superabūdās, Quare
nec ad indulgētiā, siqđ distribuēdū requerūt. Consequētiā
credo satis clarā, sed maiorem ita p̄bo, vt non sit dubitāda,
sed ita credēda, vt eius contraria sit h̄retica. Primo, per illd̄
Christi, Cū feceritis oīa, quę scripta sūt, dicite, Serui inuiles
sumus, Sed seruus inutilis, citra non vltra f̄cisse intelligi, nisi
forte quorundā insulsiſsimoꝝ hoīm somnia sequamur, qui
humilitatis, non veritatis gr̄a, hęc dicit̄ a suis Christū voluisse
garrūt, Christū mēdacē faciētes, ne ip̄i nō sint veraces. Secūdo,
per illud Matt. xxij. Q, sapientes virgines prorsus nihil volue-
runt cōmunicare de suo oleo, timentes ne ip̄is qđ deficeret.

Tercio, Paulus, i. Corin. iij. Vnus quisq; mercedem accipiet
scđm̄ suū laborē, non autē scđm̄ alienū. Quarto, Gala. vi.
Vnus quisq; p̄ se reddet rationē. Et iterū. Vt vnusq; recipiat
put gessit in corpe. Quinto, Omnis sanctus debitor est, dī
diligendi q̄tū p̄t, imo vltra q̄ p̄t, sed null⁹ id fecit, nec potuit.

Sexto, Sancti per opuseoꝝ oīm perfectissimū, scz Mortē,
martyriū, passionē, non faciunt vltra qđ debent, imo faciunt
qđ debent, etiā vix faciūt, Ergo multo minus in alijs opibus,
plus fecerūt qđ debuerūt. Septimo, Q, cum tot ego arguo

menta pducā, illi autē p̄iura s̄t, nec vnū, sed simplicē narratio-
nem, sine scripturis, doct̄oribus, rationib⁹ loquētes, possum⁹
imō debemus ab eorū sentētia oīno recedere, Sed hęc sint me-
Nunc idem p̄bo auđ̄ritate sanctorū patrum, Et primō illud
familiarē, B. Aug: Oēs sancti necesse habent orare, Dimitte nos
his debita n̄ra, etiā tūc cum benefecerint, eo q̄ Ch̄sus nullum
excepit, q̄ orare nos docuit, Sed qui confitentur debita, certe
non superabundant. Secundo per. ps. xxxi. Beatus vir cui
non imputauit d̄ns p̄c̄m̄. Et infra. Pro hac orabit ad d̄m̄ oīs
sanctus. Quā. B. Hiero: dial: contra Pelag: egregie tractās d̄-
cit, Quō est sanctus si p̄ impietate sua orat: Rursum, Si ē im-
pius non est sanctus &c. Itaq; sancti per orōnē & confessiōnē
sūe impietatis, merentur sibi non imputari p̄c̄m̄.

Tercio. B. Aug: li: i. retract: Omnia mādata implētur, q̄
quicquid non imputatur, ignoscit, Tractat em̄ ibidē q̄stionem,
An sancti impleuerint mādata perfecte, & negat, dicens q̄ mā-
gis ignoscēte deo, q̄ implente homine. Quarto, idem
Cōfess: ix. Ve hominū vitę q̄ritūcūq; laudabili, si remota mi-
sericordia iudicetur, Ecce etiā sancti indigent misericordia in
tota vita sua, Ad q̄ illud Iob, Si etiā iustū quippiā habuero,
iudicem meū deprecabor, Quō ergo sup̄fluū alijs qui sibi non
sufficiūt? Quinto, B. Aug: li: ij. aduersus Iulianū indu-
cit decē antiquos patres ecclesiasticos, putat Hilariū, Cyprianū,
Grego: Nazan: Ioan: Chrysostr: Ambros: Hirenēū, Olympū,
Rehiciū, Innocentiū, in eandē sn̄iam, & illorū autoritate n̄-
titur, Probans nullū sanctū in hac vita sine peccato esse, scđm̄
illud. i. Ioan: i. Si dixerimus, quia p̄c̄m̄ non habemus &c. Et
de natura & gr̄a idem.

Ex quib⁹ & multis alijs, q̄ longū esset hic narrare, concludo.
Merita sanctorū nulla esse sup̄flua sibi, quę nobis d̄ciosis suc-
currant, Et vr̄ aliq̄n̄ audax sim, ea q̄ iā dixi, protestor me non
dubitare, Sed paratus sum ignem & mortē suscipere p̄ illis, &
hereticū asserā omnē, qui contra sapuerit.

Tū per impossibile admittēdo, q̄ vere superfluerēt merita
sanctis, Nescio, si f̄tis dignū opus fieret ab Ecc̄s̄ia, vt tam p̄-
ciosa merita, tā viliter expenderet, scz p̄ solutiōne penarū, Cū
solutiō penę, sit vilissimū donū Ecc̄s̄ie, & vilissimis donabile,
vt iam s̄pe dictū. Martyrum autē & sanctorū penę debent esse
potius exemplū ferendarū penarū, Sic em̄ oramus, quorū festa
colimus, Virtutē q̄q; passionis imitemur, Itē nec ecc̄s̄ia mater
tūc videtur ple agere, quādo relaxat, sed quando castigat &

coerces, vt patet in excoicationib⁹ & censuris, quas pēnas vtiq;
non relaxat, sed potius infert, tūc maxime: qñ fuerit maxime
sollici a p̄ filijs suis. Si autē relaxat, quasi desperans hoc facit, ut
mens peiora euenire, Igitur cū sint poenarū remissiones, tā vile
donū, & sola p̄as clauum ibi satislit, videret certe non parū
irreuerētia fieri, tam egregijs laboribus sanctorū, si sterentibus
imprent. Nulto melius, B. Aug: in ser: de Marty: Solēnitates
martyrū (non remissiones) sed exhortationes martyrorū iung,
vt imitari non pigeat, qđ celebrare delectat.

Probata est itaq; ista pars, qđ merita sanctorū non possint eē
thesaur⁹ nobis, cū sint penuria ip̄ismet sanctis, nisi qđ sic putet
ea nobis esse thesaurū, non quia supfluit, sed quia ē cōmunio
sanctorū, qđ quilibet p̄ altero laborat, sicut mēbrū p̄ mēbro,
sed hoc fecerunt in vita, & si nūc facerent, intercellione potius,
qđ p̄ate clauis id fieret.

Sed hīc a longe audio quorundā acutū argumētū, Verū ē
inquiūt, Sācti non fuerūt sine peccato in hac vita, sed veniali,
nihilominus plura potuerūt. facere qđ debuerūt. Cū istis qđ dem
obtusissimis ingenijs difficile est agere in hac re, Tamē breuiter
dico, Id esse veniale peccatū, quia minus faciūt qđ debent, non
autē id qđ ip̄i fingunt solū veniale peccatū, scz, n̄sum, verbū
leue, cogitationē, Est quidē hoc veniale peccatū, sed magnū
veniale, Verū etiā Quis bonū optime faciūt, est veniale peccatū,
vt ex, B. Aug: supra. Tūc mādata complentur, qñ quicqđ
nos impletur, ignoscitur, qđ in omni ope bono fit, semper em
ibi venia petenda ē, scđm oronem dominicam, Sed hęc aliā
disputationē requirūt, de quo alias, Inde sanctus Bona: Cum
asseruisset hominē posse sine veniali peccato esse, vtiq; defecit
sanctus homo.

De Secundo, scz Merito Christi.

Hoc non esse Theaurū indulgentiarū, disputo, Esse autē
Theaurū ecclesie, hereticus negat, Siquidē Christus est p̄cium
mundi, & redemptor, & ideo verissime & solus vnicus ecclesie
thesaurus, Sed qđ sit thesaurus indulgentiarū, nego, donec docear,
& causa negandi est.

Prima, Quia nullis (vt iam s̄pe dixi) scripturis id p̄batur,
nec rationibus ostendi potest, Nec ip̄i, qui hoc tenent, p̄bant,
sed simpliciter narrant, vt omnibus notū est. Dixi autem
prius, qđ in ecclesia aliquid asserere, cuius nulla potest ratio vel
auctoritas reddi, Est ecclesiam hostibus & hereticis irritioni ces

ponere, cum scdm Apostolum Petrum, teneamur rationem reddere de ea, que in nobis e, fide & spe, Et Paulus, vt sit Episcopus potens in doctrina sana, etiã contradicentes redarguere, Hic aut̃ adeo est nulla auctoritas, vt si hodie determinaret Ecclesia Romana partem affirmatiuã: nihilominus maneret idẽ periculum, scz quia non possumus rationem reddere aliam, nisi quia sic Pape & Romanę ecclie placuit, Sed quid ista ratio faciet, si ab ijs vrgeremur, qui Romanã eccliam non sequuntur, vt hereticis, pighardis, Hñ non voluntatẽ Pape & Romanę Ecclesię, sed vel auctoritatẽ, vel rationẽ pbabilẽ quærent, Et certe iste est mihi vel vnicus scopus in ista materia tota.

Secũda, Omnia argumenta hic plus valent, q̃ de thesauro militantis Ecclie & sanctorum meritis adducta sunt, scilicet, Primo, q̃ tunc indulgentie non sunt indulgentie, sed translationes operum alienorum ad alios, & ṽa ac legitima satisfactio, quia id facimus, qd̃ per aliũ facimus, At per indulgentias (vt dicit Canon lit. v. de pe: & re: c. Cum ex eo) pœnitentialis satisfactio enervatur, non aut̃ trãfertur, sed enervatur.

Secundo, Q, tunc Ecclie clauẽs nihil faciunt, & vere vilis cantur, quia non soluunt, sed ligatũ alio transeunt, At impium est dicere, q̃ clauis non soluat, Si aut̃ soluit, totũ tollit.

Tercio, q̃ merita Christi de facto, sine quibus eadẽ operantur, non em̃ erunt ociosa, Quarto, q̃ tunc insignis iur̃ irreuerentia meritis Christi, si solummodo pœnẽ relaxationi expenduntur, cum ipse per ea fuerit exemplũ oim̃ martyriũ, Contrarium itaq; erit nature meritorũ Christi, vt seruiãt pigris, que extimulant etiã feruẽtes, Vilissimũ est qm̃, vt iam dictum est remissio pœnẽ.

Tercia, Respondeant mihi ad istam contradictionem, B, Thomas & Bona: & sui sequaces constãter & vnanimiter dicunt, Q, opera bona sunt meliora q̃ indulgentie, vt supra factis est dictũ, Esto ergo hæc vera, Item per indulgentias applicantur & expenduntur merita Christi, Esto etiã hæc vera, quia & hanc constanter om̃es asserunt, Item merita Christi incomparabiliter sunt meliora, q̃ bona opera nostra, imo sola bona, Esto etiã hæc vera,

Hic ego concludo & infero, infelix, qui non dimittit opera sua bona, & solum quærit opera Christi, i. indulgentias, cum sit omnium blasphemarũ vltima sentina, sua opera bona.

preferre operibus Christi, aut ergo opera Christi, nō sunt the-
zaurus indulgentiar; aut superbia miser, qui non omillis ome-
nibus pceptis, etiā diuinis; solū indulgentias redimit (i. merita
Christi). At contra. S. Tho; & Bon; dicunt, q; non sunt pcepta
indulgenti; & sunt viliores bonis opibus, ergo non sunt opa
Christi, & tñ sunt opera Chri simul & smel.

At forte vt sunt argui, Respondebūt per Aristotelicas di-
stinctiones, Verū est merita Christi, vt simpliciter sumpta, sūt
meliora nostris operib; Sed sic non sunt indulgenti; vt per
indulgentias sic non applicāt, Accipiunt autē, pū solum sunt
satisfactori; p penis, & isto mō applicāt. Rūdo, pba qd̄ dis-
cis, qd̄ si nolim istud tibi credere nuda narranti; pbare iubeor
spūs an ex deo sint, Secūdo, Vbi nūc illud est, qd̄ supra dictū
fuit, ideo illa per vniuersas dispensari, quia non essent remunerata,
sed quia fecissent q̄dam, q̄ non debuerāt? Talia ergo sunt tam
vilia merita, vt nullā aliam recipiant mercedē, q̄ vt sint aliorū
pigrorū satisfactori; Tunc arguo sic, opera superogationis
sunt oīm nobilissima & perfectissima, Admittitis ita, Et talia
non remunerantur, martyrib; vel sanctis, sed concedūtur pigris
& stertentibus; Et sic sancti remunerātur scđm opera & merita
sua minora, quia perfectiora relinquūt alijs; Quis ita insanias
oro; Ergo. S. Catherina p martyrio & v; ginitate sua nihil ac-
cepit, Sed hęc Eccl; relinquit, & sufficit si p mīū orōnis, v; g-
liarū & aliorū bonorū operū; Q; si dixeris, q; simul & p eis re-
munerati sunt, & simul ea reliquerūt, vbi illud qd̄ dictū fuit,
Esse q̄dam, q̄ non sunt remunerata; Vides ne qd̄ sit sine auēo-
ritate loqui, & per tenebras diuinare?

Q; si impiū est dicere, q; opera superogationis vel plura q̄ de-
buerūt sancti, sic sint vilia & eis non remunerata, Q; to magis
impiū est Christi opera, q̄ omnia sunt superabundantia sic vilis-
ficare? Quare indulgentias ita magnificare, & tñ nūsum nris
operibus eas minorare, hoc est Christū & sanctos eius in suis
meritis blasphemare, nisi id eronee & non volenter fiat.

Quarta, resumo argu; qd̄ glo; d̄ pe; & re; c. qd̄ aut adducit,
scz, Si indulgenti; sunt remissiones penarū oīm, non debet hō
vltra ieiunare, aut bona facere, Nec soluit per hoc, q; sit certa
remissio, sed blasphematur potius clauis Eccl;e, sicut eū iuuent
in hac snā oīs ferme doctores Scholastici. Illud autē q; nescit
homo an amore dignus sit, intelligitur de futuro euentu, quia
qui nūc credit, nescit an sit in fide perseveraturus, Vnde ibidē
Eccl;ist; ix, statim additur, Nescit homo an amore vel odio
dignus

dignus sit, sed omnia seruantur incerta in futurum, premiffi enim,
Sunt iusti & opa eorum in manu dei &c. Quid si remiffio nem
culpae fa. iunt incerta, multo magis & poenae, cum culpa manente,
& poena quoque manere necesse sit, sicut ibidem dicit glo: quod re
missio illa intelligitur, quando per contritionem (simo per fide
Clauium) omnino deletum est peccatum. Quid ergo sunt indulgentiae
in certa donatio, Absit absit, ut tam impia illufio ab Ecclesia
Christi, in o clauibus, fiat. Tunc enim vere (ut quidam dicunt) indul
gentiae essent, quaedam impij, fidelium deceptiones. Ad istum en or
venitur, dum quimus per opa nostra, & nostram iusticiam iustificari
potius, quam per fidem, Ideo de contritionibus tantum modo doces
mus, quoniam optime docemus, nihil de fide clauium, quae maxime omni
docenda erat, Sed supra de his latius est dictum. Aut ergo in
dulgentijs non sunt thesaurus meritorum sanctorum. Aut optime
sequitur, quod consecutus debet, quiescere ab operibus suis bene
pro peccatis.

Sed quod ista sententia sit impia in Christi, quia si peruenias mihi
impenditur merita Christi, & ego adhuc incertum habeo, mihi
esse peccata remissa, idcirco adhuc operando pro eorum remissione,
Tunc sequitur, quod dubito, an merita Christi applicata & donata
mihi, sint sufficientia ad remissionem peccatorum. Quo dubio,
qui est execrabilior. Si autem non dubito, sed sufficientia credo,
impissime fecero, si opera mea meliora putauero, quam indul
gentias (i. opera Christi mihi impenfa) Ego enim si unum cum opus,
in omni milies miliesima parte unum minimi operis Christi, possent
obtinere, securus sum, de redemptione aeterna. Cessamus itaque
operari nostra opera pro peccatis, & nihil nisi indulgentias redimam
us, quia in illis non unum opus, sed omnia merita Christi, nec
huius solius, sed omnium sanctorum consequimur. Cum itaque merita
Christi nulla proportione bonitatis, nostris possint comparari, aut
ipsa non sunt thesaurus indulgentiarum, aut indulgentiae erunt pro
frende omnibus operibus omnium preceptorum dei, aut meritis Christi
fiet summa omni irreuerentia & blasphemia. Deinde id quoque
vide quale est, quod huic thesauro, quasi solius Christi merita non
sufficerent, addunt merita sanctorum, item merita Ecclesiae militan
tis.

At dicis, ergo ne, S. Thomas adeo errauit cum ceteris?
Nunquid Papa & vniversa Ecclesia errat quae ita sapit? An tu solus
recte sapies & primus?

Respondeo primum, Non sum solus, sed veritas mecum, &
multi alij, scilicet, qui dubitauerunt, & adhuc dubitant, quid valeas

N

indulgentie, Nec peccant eo dubio, cū sint remissiones tñ peccatorū, quas siue quis credat, siue non, siue consequat, siue non, nihil omisus saluus erit.

Secūdo, & Papa meq̄ est, Quia & si concedit indulgētiā, nusq̄ tñ dicit, q̄ sint de Thezauro meritorū Christi & Eccl'ie, imo idē declarans, dicit li. v. de pe. & rec. Cū ex eo, q̄ sint enervationes penitentialis satisfactionis, sed enervatio non est impenitio meritorū Chri, sed tñ modo sublatio penarū.

Tercio, & tota eccl'ia meq̄, Quia Eccl'ia vtiq̄ cū Papa sapit, & sicut Papa sapit, Sed iā dictū ē quid Papa lentiat.

Quarto, & si S. Thomas. B. Bonā; Alexand; Ales, Snt in signes viri cū suis discipulis, Antoni; Pero Palu, Ang; Anco; præter Canonistas, q̄ om̄scos sequuntur, Tñ iustū est, eis p̄ferre veritatē primo, dēinde & auctoritatē Papæ & Eccl'ie. Nec mirū est, quōs viros in hoc errasse. Nā in quāvis quōso. B. Thomā etiā Scholastici errasse arguūt. Immo qd̄ maius est, iā plus recentis annis, tot vniuersitates, tot illis acutissima ingenia, tot ingeniorū p̄tinacissima studia, in vno Aristotele laborant, & tñ adhuc, non solum Aristotelem non intelligūt, verū etiā errorē & si etiā intelligentiā, per vniuersam pene eccl'iam spargūt, q̄ si etiā intelligerent eū, nihil egregie sapientię adepti essent, p̄sertim in eis libris Aristote: quos vnitatores habent, in quibus vel ip̄iusmet testimonio ap̄ Aul; Gel: li. x. c. iij, Et Gre; Nazan; in ser. aduersus Arrianos, non nisi merus logo dedalus, & Iogomachus dephēditur. Audax, impudens, temerarius forte hic videor, atq̄ vtiā mihi tñ superesset gratis & ocij, vt huius temeritatis meę ratio nē reddere, & vbi meis fidē facere possē, forte efficerē, vt non frustra sic sapere viderer, Non Aristotelem cū Platone, & alijs concordarē, qd̄ Ioan; Picus Mirandulan; cepit, sed Aristotelem suis colorib; pingere, sicut dignū ē pingi eū, qui ex professio, est artifex verborū (vt Greg; Nazan; ait) & illusor ingeniorū. Si itaq̄ per tñ tēpus, in tātis ingenijs p̄missit deus, tantū nubis & tenebrarum dominari, Quid adhuc nobis ita securi placemus, & non potius (sicut christianos decet) om̄ia nostra suspecta habemus, vt solus Christus sit lux, iusticia, veritas, sapientia, omne bonū nostrum.

Igitur sancti illi viri, cū viderent Aristotelem ab indoctis, & Christū ignorantibus, in tanta auctoritatis veneratione haberi, ip̄i, vt erāt hūiles, sensu, pia simplicitate sunt secuti, & in errorē lapsi, ceteris occasio fuerunt, tot turbinū, opinionū, q̄stionū, errorū, sicut in Scholasticis doctoribus videmus, Et digni sunt

mus, qui Chrm relinquitur, ut ipse qd nos derelictos, etiam p
electos suos, i occasione daret erroris, & infiniti laboris, Sicut
ait in Ezech: xiiij. Propheta cu erraverit & locutus fuerit ybu.
Ego dñs decepi ppheta illu, Et ibidē. Si venerit ad propheta
interrogans me per eu, Ego dñs respondebo ei scdm multitu-
dinē iudicij suar, Ideo cu timore & iudicio, omnia sunt
legenda & suscipienda, etiam a magnis & sanctis viris tradita,
scdm Aplūm, Omnia pbate, qd bonū est tenete, Et illud Ioā:
Probate spūs utrū ex deo sint, Quae cōsilia, qui omiserint, &
in hominē consili fuerint (sicut ij qui daciūt, Malo cū tantis er-
rare, q̄ tecū recte sapere) digni sunt, quos etiā contemnat & res-
linquat consiliū, Qui em consiliū spūs spernit, cur non spes-
netur merito a spū consili? Ita & in indulgētijs factum est,
Cum viderent sancti homines, illas vulgo am efferi (ut solet
vulgus facere semp iudiciū Paridis & Midē) & nolent tā viles
eas credere, cepit v̄ fingere honestum & p̄ciosum eorū iun-
damentū, Quia nullū aliud occurrebat, nec v̄piā erat,
Ad rem itaq̄ redeamus, & meritū Christi quāramus, & p-
bemus non esse thesaurū indulgētiar, iam causa.

Quinta, Nulli datur grā contritionis, quin simul ei denē
merita Christi, Ergo ante indulgētijs habet thesaurū meritorū
Christi, & nisi habere non p̄ficerent ei indulgētijs, scdm op̄i-
ationē iporū (ita em sapiūt sublimiter de remissione peccatū)
Nā per contritiōnē homo redit in grām, sicut fili⁹ pdigus, cū
Christo patre suo, qui dicit, Omnia mea tua sunt, Et Isa: ix. Pars
vultus natus est nobis, & filius datus est nobis, Ro: viij. Quo
non omnia cū illo nobis donavit?

Sexta, Alioquin foeliciores essent in Ecclesia, ij qui sunt pe-
iores, Distū est em, q̄ indulgētijs p̄sunt criminosis dūtaxat, &
ijs dabitur thesaur⁹, meritorū Christi, Pueris aut virginibus,
ac innocentibus, non dabitur, quibus maxime debetur, imo
qui habēt eū soli, Sed id argumentū parum facit apud eos, qui
credūt om̄s peccas tolli, nec posse indulgētijs conferri peccas-
toribus sine contritione, qd ego non credo.

Vltima, quā secū fert ipa con: pbationē, scz q̄ merita Chri
& sanctorū ei⁹, sine Papa operant, opus suū duplex, scz p̄p̄riū
& alienū, Propriū. i. gratiam, iusticiā, veritatē, patientiam, mis-
ericordiam i spū hōis electi, q̄ iusticiā Chri & meritū ei⁹ iustificas
Nij

& remittit peccata, sicut Ioan: ait. Ecce agn⁹ dei, ecce qui tollit
pccā mōdi. Et Isai: xliij. Seruire me fecisti in iniquitatibus tuis,
& laborem p̄buiisti mihi in peccatis tuis, Ego ego sum, qui des
leo iniquitates tuas, & peccatorum tuorum non recordabor, delet
autē merito suę passionis. Et isto modo concederem, q̄ merita
Christi sint quidam thesaurus, non Ecclie, sed dei patris, qui
nobis per suffragiū eff. eaz, apud deum, impetrat remissionem
culpe. Sic dicit in Iob per figurā, Faciē eius suscipiā, Et Aplū
Heb; 7ij. Sanguinē Christi melius clamantem q̄; Ab I, Quia
sanguis Abel vindictā & iram postulat, Sanguis Christi, mis
ricordiā clamat, & interpellat p̄r nobis. Alienū (sic em̄
Isa: vocat), c. xxviij. i. Crucem, laborem, penas varias, deniq;
mortem, & infernum, in carne, vt destruatur corpus peccati &
mortificent mēbra nostra super terrā, & conuertant peccato
res in infernū. Nam quicūq; in Christo baptisat & renouat,
ad penas, ad cruces, ad mortes paratur, vt estimetur sicut ovis
occisiōis, & mortificet tota die, sicut ait ps, Ego autē ad flagella
paratus seu ordinatus sum, & dolor meus in conspectu meo
semper. Sic sic oportet nos fieri conformes imagini filij dei, vt
qui non acceperit crucē suā & sequutus fuerit eum, non sit co
dignus, etiā si sit omnibus indulgentijs plenus.

Quo circa, nunc vide, Num quo tempe cepit Theologia
Scholastica, i. illustrata (sic em̄ sonat gr̄c) eodem euacuatā est
theologia crucis, sintq; oīa plane perueria. Theologus Cru
cis (i. de deo crucifixo & abscondito loquēs), penas, cruces,
mortem, docet esse thesaurū oīm p̄ciosissimū, & reliquias sa
cratissimas, quas ip̄emer dñs hui⁹ Theologiæ, consecrauit, he
nedixitq; nō solū tactu suę sanctissimę carnis, Sed & amplexu
suę suę sanctę & diuinę voluntatis, easq; hic reliquit vere os
culandas, querendas, amplexandas, Quin beatus & bñdict⁹,
qui dignus fuerit deo visus, vt ei donent hñ thesauri reliquias
Christi, imo qui intelligat sibi donari, Nā cui non offeruntur
sicut, B. Iacob⁹, Om̄e gaudiū existimare frates, est in tentatio
nes varias incideritis, Non est em̄ oīm hęc gr̄a & gloria, vt hos
accipiant thesauros, sed de stissimorū filiorum dei. Multi p̄es
grinantur Romā, aliaq; sancta loca, vt tunicam Christi, ossa
martyrū, loca & vestigia sanctorū videant (qd̄ non dān. n. u
quidē) Sed hoc gemimus, q̄ veras reliquias, scz, passiones &
cruces, quę sanctificauerūt ossa & reliquias martyrum, & tanta
veneratione fecerūt digna, ita nescim⁹, vt non solū non accep
temus oblatas domi, sed summis viribus repellamus, & p̄se

quamur de loco in locū, cū deberemus summa sit, & iugiter
lachrymis, id apud deū postulare, vt darentur nobis tā scioſe
reliquie Christi. oīm sacratissimę, tāq̄ donū electorū dei filiorū.
Sic ps. xv. titulū in hebreo fertur hęc, Michtam, qđ aureū in
signe, velut munusculū intelligas, cū ibi non nisi passio Christi
canatur. Et ps. Tesim onitū Alaph, qđ eruditi volūt potius iose-
phale Alaph, seu donū delitiosum Asaph intelligere. Et ibi tñ
Crucis personat hymnus.

Quin tam sanctę sunt ejusmodi reliquie, & tā preciosa the-
sauri, vt cū alię possint seruari in terra, aut vt honorificēssime,
in auro, argento, gemmis, serico, Hęc non possunt seruari, nisi
in celestibus, viuīs, rationalibus, immortalibus, puris, sanctis ser-
uaculis. i. cordibus fideiū, oīm auro & gemma inestimabiliter
preciosioribus. At nūc adeo deest fides vulgi, qđ hanc religio-
nē tā preciosa reliquia colat, vt etiā summi quidā Pontifices auctores
& duces eis fuerint, non mō repellendas, sed etiā perseque-
das, adeo vt Turcas verare voluerint, deinde & ipsos Christianos
in p̄iorem, qđ inferni damnationē excōicare, potiusq̄ vellent
obulū sui cuius remittere, nedū nominis, aut corporis iniuriam
sustinere. Qui tñ interim nihil oīm catartas cęli aperuerit,
& inundauerunt thesauros indulgentiarū, & merito Christi
Ita vt & hoc diluuiū p̄ se sic pessundat oīs Christianos, nisi
me fallit fides mea.

Theologus vero glorię (i. qui
non cū Apostolo solū crucifixū & absconditū deū nouit, sed
gloriosum cū gentibus ex visibilibus inuisibilia eius, ubiq̄ pres-
sentē, oīmā potentem videt & loquit) Discit ex Aristotele. qđ
obiectū voluntatis sit bonū, & bonū amabile, malū vero odi-
bile, idē deū esse summū bonū, & summe amabile. Et inde
dissentiens Theologo Crucis, diffinit thesaurū Christi esse res
laxationes & solutiones pœnarū, tanq̄ rerū pessimarū & odi-
bilissimarū. Contra Theologus crucis, thesaurum Christi esse
impositiones & alligationes pœnarū, tanq̄ rerū optimarū &
amabilissimarū. Et tñ adhuc ille accipit pecuniam p̄ suo the-
sauro, illius, nec gratis oblatū dignatur vel inuitu, sed perse-
quitur deni.

Sed quis erit iudex horū, vt sciamus vtrū audiamus? Ecce
inquit, Isa: lxxvj, Ego e igā illusiones eorū. Et i. Cor. i. Infirma
mūdi elegit deus, vt confundat fortia &c. Quod iudicium si
a deo placet, vt verū est, id nobis restat confitendū, si volumus
vera loqui, qđ thesauri indulgentiarū sunt oīm maxima dāna:
si intelligantur eo, quo modo ebuccinantur, scz esse eos oīm

Nij

poenas remissionē, non tū Canōnicas, cum non sit maior
damna q̄ tolli imaginē filij dei ab hominibus, & eos spoliare
thesauris inestimabilib⁹, de quib⁹, S. Hagnes, iucūda & beata
iactātia sup̄biebat, appellans eos, vernātes, choruscātes gema
mas, ac ornamenta, monilia preciosa &c.

¶ CON: LIX.

Thezauros Eccleḡ. S. Laurētius/ dixit esse paupes
ecclie/ sed locutus ē vsu vocabuli suo tpe.

Patet satis ijs, qui legendā. S. Laurentij viderūt, deinde nō
est nūc v̄ius vocabuli, vt Thezauros Eccleḡ, vocent homines
pauperes, Sed patrimoniū Christi & S. Petri appellamus, q̄
palea quedā, sine t̄ grano Constantini, dedit ecclie. Ideo & ps
ij, vbi deus dicit Christo, Postula a me & dabo tibi gentes n̄ her
editā, & possessionē tuā terminos terre, intelligi oportet op
pida & agros ab oriente in occidentē, Alioquin n̄ tpe si quis
loquatur aliter de rebus ecclie, & sp̄ualibus, ut barbarus nos
bis, licet & B. Laurentius facultates ecclie dixerit, diuitias, sed
non solas.

¶ CON: LX.

Sine tēritate de iū⁹ / Claves Eccleḡ (uenito Chri
donatas) esse thezaurū istum.

Si istud meritū vo caretur, & thesaurus indulgentiar, scz,
prās Clauū, plana est intelligētia, Nullus enim dubitat, quin
merito Chri donatū sit ecclie, quicquid donatū est.

¶ CON: LXI.

Clarū ē etiā/ q̄ ad remissionē p̄enar/ & casuum/
sola sufficit potestas Pape.

¶ Probat ex ip̄o stilo Pape, dū nūq̄ meminisse meritorum
Chri in ligando aut soluendo, sed tātū modo dicit de plenitū
dine prās, ex certa scientia, & motu pprio.

Secūdo, ex cōmuni oīm snia pbantū, indulgētiar, virtute
illius verbi donari, vbi Christus dicit, Quod dicit̄ solueris &c.
Quod verū putant sine vigore esse, nisi potestatem donādi
permitteret. Quare & ipsi solam prātem intelligunt sufficere,
nulla aut̄ auctoritate pbant thesaurū, sed hāc auctoritatē velut
sufficiētē adducūt, quę tū sonat nudam potestatem, non aut̄
applicatiōem meritor.